

PRAKSISOVERSIGT · MENNESKERETTIGHEDER

Praksisoversigt over forbuddet mod selvinkriminering og retten til at tie

Fra retsplejelovens § 752 til retssikkerhedslovens § 10 – sigtedes tavshedsret og kontrolmyndighedernes grænser

Version 2 Opdateret 21. jul. 2026 21 afgørelser · 2009-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Forbuddet mod selvinkriminering – privilegiet mod at bidrage til sin egen domfældelse og retten til at tie – er en kernebestanddel af retten til en retfærdig rettergang efter EMRK artikel 6, stk. 1, og er i dansk ret udmøntet ad to spor: strafprocessuelt i retsplejelovens §§ 750 og 752, stk. 1, og forvaltningsretligt i retssikkerhedslovens (tvangsindgrebslovens) §§ 9 og 10. Praksis kredser om tre spørgsmål: hvornår indtræder beskyttelsen (tærsklen "konkret mistanke" over for "rimelig grund til mistanke" og "sigtet"), hvad indebærer myndighedens vejledningspligt, og hvilken retsvirkning har det, at vejledningen udebliver. Hovedmønsteret er, at domstole, Landsskatteretten og Folketingets Ombudsmand er relativt strenge ved fastlæggelsen af, hvornår pligten indtræder, men tilbageholdende med at lade en tilsidesættelse føre til ugyldighed eller bevisafskæring – virkningen bedømmes efter almindelige forvaltningsretlige væsentlighedsprincipper og efter en samlet vurdering af rettergangens retfærdighed.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Sigtede skal inden politiets afhøring udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig, og det skal fremgå af rapporten, at reglen er iagttaget, jf. retsplejelovens § 752, stk. 1.
- 02** Pligten til på forlangende at opgive navn, adresse og fødselsdato efter retsplejelovens § 750 er en snæver undtagelse fra tavshedsretten og begrænser ikke særlige kontrolregler i særlovgivningen – Højesteret fastslog i kørekortsagen, at § 750 ikke indskrænker pligten til at udlevere kørekortet til politiets undersøgelse.
- 03** Tiltaltes tavshed under hovedforhandlingen afskærer ikke anklagemyndigheden fra bevisførelse: en tidligere politiforklaring kan dokumenteres efter retsplejelovens § 871, stk. 4, når afhøringen er sket efter reglerne, og forklaringen ikke er sagens eneste bevis.
- 04** Skjult politiinfiltration kan bruges som bevis, når efterforskningskridtet ikke er en omgåelse af afhøringsreglerne i § 752 og ikke indebærer provokation efter § 754 a – Højesteret godkendte i 2024 lyd- og videooptagelser samt vidneforklaring fra en medindsat politiagent i en drabssag.

- 05 Retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, forbyder forvaltningsmæssige tvangsindgreb over for en mistænkt, når der er "rimelig grund til mistanke" om et strafbart forhold, og indgrebet søger oplysninger om netop det forhold; indgrebet må da kun ske efter retsplejelovens regler om strafferetsplejen.
- 06 Retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, suspenderer lovbestemte oplysningspligter over for den mistænkte allerede ved "konkret mistanke" – en lavere tærskel, der efter forarbejderne svarer til, om der ville være grundlag for at rejse sigtelse eller tillægge den pågældende en sigtets rettigheder.
- 07 Myndigheden må ikke pålægge en mistænkt at give oplysninger, men kan forespørge, om den pågældende frivilligt vil gøre det – og skal da vejlede om, at der ikke er pligt hertil, jf. § 10, stk. 3.
- 08 Samtykke til at fravige beskyttelsen skal være skriftligt og meddelt på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag og kan til enhver tid tilbagekaldes, jf. § 9, stk. 4, jf. § 10, stk. 3 og 4.
- 09 Beskyttelsen gælder også juridiske personer, og der sker identifikation mellem selskabet og den fysiske person, der bærer oplysningspligten – Ombudsmanden fandt, at en daglig leder af en fond var beskyttet i samme omfang som fonden selv.
- 10 Oplysningspligten består uændret over for tredjemand, når oplysningerne søges til brug for andre spørgsmål end fastsættelse af straf, jf. § 10, stk. 2 – Landsskatteretten har på det grundlag opretholdt pålæg til en bank om at udlevere kontooplysninger om en skatteyder.
- 11 Manglende vejledning er en sagsbehandlingsfejl, men fører ikke automatisk til ugyldighed: afgørelsen opretholdes, hvis den er materielt rigtig og ikke bygger på oplysninger, der er fremkommet som følge af den manglende vejledning.
- 12 Landsskatteretten har gentagne gange afvist ugyldighedsindsigelse, hvor klageren ikke var sigtet, hvor materialet var indleveret før mistanken opstod, eller hvor der ikke bestod nogen lovbestemt oplysningspligt – § 10 beskytter kun mod pligt, ikke mod frivillig medvirken.
- 13 Konkurrencelovens § 17 b fraviger udtrykkeligt retssikkerhedslovens § 10 for oplysningskrav, interviews og mundtlige forklaringer, men pligten gælder kun, i det omfang det er foreneligt med EU-rettens forbud mod selvinkriminering.
- 14 EU-Domstolen fastslog i C-481/19, DB mod Consob, at retten til ikke at udtale sig gælder i administrative procedurer, der kan føre til sanktioner af strafferetlig karakter, jf. Chartrets artikel 47 og 48 – en fysisk person kan ikke sanktioneres for at nægte at besvare spørgsmål, der kan afsløre ansvar.
- 15 Ved tjenstlige afhøringer af offentligt ansatte har den ansatte ikke pligt til at udtale sig, når sagen kan ende med en alvorligere sanktion, og skal gøres bekendt hermed – det er en fejl at oplyse den ansatte om, at der består en udtalelsespligt.

To spor, én garanti: EMRK artikel 6 bag retsplejeloven og retssikkerhedsloven

§ 1

Selvinkrimineringsforbuddet har ikke én dansk hjemmel, men er udmøntet ad to spor, der begge henter deres indhold fra [EMRK artikel 6, stk. 1](#).

Det strafprocessuelle spor ligger i [retsplejelovens § 750](#) og [§ 752, stk. 1](#). Efter § 750 kan politiet foretage afhøringer, men "kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring, og ingen tvang må anvendes for at få nogen til at udtale sig" – med den ene undtagelse, at enhver på forlangende er pligtig at opgive navn, adresse og fødselsdato. Efter § 752, stk. 1, skal sigtede inden afhøringen "udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig", og det skal fremgå af rapporten, at reglerne er iagttaget. Bestemmelserne suppleres af [§ 752, stk. 3](#), hvorefter løfter, urigtige foregivender eller trusler ikke må anvendes, og af [stk. 4](#), hvorefter afhøringen ikke må forlænges alene for at opnå en tilståelse.

Vejledningspligten er ikke ny. Allerede Rigsadvokatens [cirkulære af 1932 om ændringerne i retsplejelovent](#) fastslog om forgængerbestemmelsen:

Ifølge § 807, 3. Stk., skal Politiet, forinden det foretager udenretslig Afhøring af en Sigte, udtrykkelig gøre ham opmærksom paa, at han ikke er forpligtet til at svare. Reglen er undtagelsesfri og skal altsaa altid iagttages.

Det forvaltningsretlige spor ligger i lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (tvangsindgrebsloven, i praksis kaldet retssikkerhedsloven, senest lovbekendtgørelse nr. 1121/2019). Lovens kapitel 3 ([§ 9](#)) angår tvangsindgreb, og kapitel 4 ([§ 10](#)) bærer overskriften "Retten til ikke at inkriminere sig selv m.v.". Kapitel 4 finder anvendelse, "hvor der i lovgivningen m.v. er fastsat pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning", jf. [§ 1, stk. 3](#).

Forbindelsen til konventionen er udtrykkelig i forarbejderne til § 10, stk. 1:

Bestemmelsen skal bl.a. ses i sammenhæng med den praksis, som knytter sig til artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter en person, som er anklaget for en forbrydelse, har ret til ikke at udtale sig om den påståede forbrydelse og til ikke at blive tvunget til at medvirke til at opklare den påståede forbrydelse.

Forarbejderne understreger samtidig, at "straf" i § 10 skal forstås konventionsautonomt og derfor også omfatter sanktioner, som efter national ret ikke henregnes til strafferetsplejen, men som kan sidestilles med straf. Se [lovforslag nr. L 96 af 26. november 2003](#) med tilhørende bemærkninger; forslaget bygger på Retssikkerhedskommissionens betænkning, hvis gennemgang af konventionsudtrykket "anklaget for en forbrydelse" der henvises til.

Den generelle administrative fortolkningsramme findes i Justitsministeriets [vejledning om lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter](#) (vejledning nr. 9686 af 22. december 2004), hvis pkt. 134-135 om vejledningspligten rutinemæssigt citeres af Ombudsmanden.

LOV

[Den Europæiske Menneskerettighedskonvention § 6, stk. 1](#)[Retsplejelovent § 750](#)[Retsplejelovent § 752, stk. 1, 3-4](#)[Retssikkerhedslovent § 1, stk. 3](#)[Retssikkerhedslovent § 9](#)[Retssikkerhedslovent § 10](#)

Tavshedsretten og oplysningspligten om identitet: hvor langt rækker [retsplejelovens § 750](#)?

§ 2

[Retsplejelovens § 750](#) rummer den eneste generelle undtagelse fra forbuddet mod at pålægge nogen at udtale sig: pligten til på forlangende at opgive navn, adresse og fødselsdato, sanktioneret med bøde. Forarbejderne til retssikkerhedslovens § 10 bruger netop § 750 som illustration af, at selvinkrimineringsforbuddet ikke omfatter rene identitetsoplysninger:

Bestemmelsen vil således ikke være til hinder for at anvende en oplysningspligt til at kræve oplysninger om navn, adresse mv., jf. herved også retsplejelovens § 750, hvorefter enhver på forlangende er forpligtet til over for politiet at opgive navn, adresse og fødselsdato.

Rækkevidden blev prøvet i [SS-85/2022-HJR](#), hvor en bilist ved en færdselskontrol viste forsiden af sit kørekort, men bevidst dækkede de sidste fire cifre af personnummeret og nægtede at udlevere kortet fysisk. Tiltalte gjorde bl.a. gældende, at § 750 begrænsede oplysningspligten. Højesteret afviste dette og fastslog om visningspligten i færdselsloven:

Efter ordlyden af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., og formålet med bestemmelsen finder Højesteret, at pligten til på politiets forlangende at vise kørekort indebærer, at føreren skal give politiet adgang til kørekortets oplysninger og mulighed for at undersøge kørekortet med henblik på bl.a. kontrol af kortets gyldighed og ægthed. Som led heri er føreren forpligtet til midlertidigt at udlevere kørekortet til politiet.

Højesteret præciserede, at § 750 omhandler en almindelig pligt til at oplyse navn, adresse og fødselsdato og "ingen indflydelse" har på den særlige kontrolregel i færdselsloven. Afgørelsen illustrerer et gennemgående mønster: selvinkrimineringsforbuddet beskytter mod tvungen *forklaring* og mod tvungen tilvejebringelse af bevis, der er afhængigt af den mistænkte vilje – ikke mod pligter til at fremvise dokumenter, der eksisterer uafhængigt af mistanken, og som tjener et selvstændigt kontrolformål.

Tilsvarende forudsætter forarbejderne til [retssikkerhedslovens § 10, stk. 1](#), at færdselslovens regel om ejerens pligt til at oplyse, hvem der har ført køretøjet, går forud for suspensionen af oplysningspligter.

Også i anklagemyndighedens egen praksis er grænsen trukket. [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte](#) fastslår, at en sigtet **ikke** har pligt til at oplyse politiet om sine ansættelsesforhold, bi- og fritidsbeskæftigelse, og at politiet skal gå frem efter principperne i retsplejelovens § 752, stk. 1-4, "således at det bl.a. sikres, at den sigtede vejledes om, at den pågældende ikke har pligt til at udtale sig", hvilket bør fremgå af afhøringsrapporten.

LOV

[Færdselsloven § 56, stk. 1](#)[Retsplejeloven § 750](#)[Retsplejeloven § 752, stk. 1-4](#)[Retssikkerhedsloven § 10, stk. 1](#)PRAKSIS **Højesteret** · Pligt til fysisk udlevering af kørekort ved politikontrol: Højesterets afgørelse

16.03.2023

Når tiltalte tier under hovedforhandlingen – dokumentation af tidligere politiforklaringer

Retten til at tie er ikke en ret til at få tidligere forklaringer glemt. [Retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 2](#) tillader udtrykkeligt oplæsning af retsbogstilførsler om forklaringer, som tiltalte har afgivet om sigtelsen, "når tiltalte enten nu nægter at afgive forklaring eller den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere". For politirapporter gælder derimod [§ 871, stk. 4](#), hvorefter dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, uden for de opregnede tilfælde "kun [kan] benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvis tillader dette".

Den centrale praksis er Uber-sagerne fra 13. september 2018. I [Sag 62/2018](#), [Sag 63/2018](#) og [Sag 65/2018](#) gjorde de tiltalte gældende, at dokumentationen af politirapporter under hovedforhandlingen var en rettergangsfejl, bl.a. fordi de ikke var vejledt om forsvarerbeskikkelse, og fordi afhøringen var sket telefonisk. Højesteret afviste dette. Retten fandt, at afhøringen var forløbet efter reglerne, at der i en ren bødesag ikke bestod pligt til at vejlede om forsvarerbeskikkelse, at dokumentationen derfor var lovlig efter § 871, stk. 4, og – som et selvstændigt moment – at tiltaltes egne forklaringer ikke var sagens eneste bevis. Sammenholdt med afvisningen af, at anklageskriftet var upræcist, jf. [§ 834, stk. 2, nr. 4](#), viser sagerne, at Højesteret vurderer selvinkrimineringsindsigelsen som led i en samlet bedømmelse af rettergangens retfærdighed frem for som en formel bevisafskæringsregel.

Spørgsmålet blev sat på spidsen i [Sag 51/2023](#), hvor Højesteret tog stilling til dokumentation af politirapporter i grønlandske straffesager, netop i den situation, hvor tiltalte tier.

Landsretspraksis går i samme retning. I [SS-144/2013-OLR](#) afviste Østre Landsret en påstand om rettergangsfejl ved dokumentation af en politirapport efter § 871, stk. 4. Og i [S-2208-22](#) nægtede Østre Landsret afspilning af en lydoptagelse fra en politiafhøring under ankebehandlingen, jf. [§ 871, stk. 1](#) – en påmindelse om, at reglerne om dokumentation af afhøringsmateriale er tosidede og også begrænser forsvarets adgang.

Mønstret kan sammenfattes således:

Situation	Hjemmel	Praksis
Tiltalte nægter nu at forklare, tidligere forklaring afgivet i retten	§ 871, stk. 2, nr. 2	Oplæsning skal ske
Tidligere forklaring afgivet til politirapport	§ 871, stk. 4	Kun med rettens undtagelsesvis tilladelse – godkendt i Uber-sagerne, hvor afhøringen var lovlig og rapporten ikke eneste bevis
Afhøringen var i strid med § 752	§ 871, stk. 4	Indgår i rettens samlede vurdering af, om dokumentation kan tillades

LOV

[Retsplejeloven § 752, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 834, stk. 2](#)
[Retsplejeloven § 871, stk. 1-2, 4](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afgørelse om dokumentation af politirapporter i grønlandske straffesager ved tiltaltes tavshed	07.12.2023
	Højesteret · Uber-chauffør idømt bøde for ulovlig taxikørsel: Højesterets afgørelse om anklageskriftets præcision, bevisførelse og forældelse	13.09.2018
	Højesteret · Højesterets dom om Uber-chaufførs strafansvar: Præcision af anklageskrift, bevisførelse og forældelse ved fortsat forbrydelse	13.09.2018
	Højesteret · Højesterets dom om Uber-chaufførs ansvar for ulovlig taxikørsel, datadelings lovlighed og strafudmåling baseret på indtjening	13.09.2018
	Landsretten · Østre Landsrets afslag på afspilning af lydoptagelse fra politiafhøring under straffesag	28.11.2022
	Landsretten · Dom angående påstået rettergangsfejl ved dokumentation af politirapport	05.08.2013

§ 4 Skjult afhøring: politiagenten, provokationsforbuddet og omgåelse af § 752

Den skarpeste prøve på selvinkrimineringsforbuddet er den situation, hvor forklaringen ikke fremkommer under en formel afhøring, men i en samtale, som den sigtede ikke ved er en efterforskningsforanstaltning. Her mødes vejledningspligten i [§ 752, stk. 1](#) med agentreglerne i [§ 754 a](#).

[§ 754 a, stk. 1](#) forbyder politiet som led i efterforskningen at foranledige, at der "tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen", medmindre der foreligger begrundet mistanke, skridtet er af afgørende betydning, og efterforskningen angår en lovovertrædelse med en strafferamme på 6 år eller derover m.v. Bestemmelsen rammer altså *provokation til nye lovovertrædelser* – ikke uden videre udlokning af oplysninger om allerede begåede forhold.

Den ledende afgørelse er Højesterets kendelse af 14. maj 2024, [SS-106/2023-HJR](#), hvor en politiagent blev placeret som medindsat i fængslet hos en sigtet i en drabssag. Højesteret tillod, at lyd- og videooptagelser samt agentens vidneforklaring blev brugt som bevis. Afgørelsen bygger – som det fremgår af de påberåbte bestemmelser – på et samspil mellem [§ 750](#), [§ 752, stk. 1](#), [§ 754 a](#) og reglerne om indgreb i meddelelshemmeligheden i [§ 781](#), og illustrerer, at grænsen ikke går ved, om den sigtede *vidste*, at han talte med politiet, men ved om der er udøvet et pres eller en tilskyndelse, der reelt sætter tavshedsretten ud af kraft.

Afgørelsen skal ses sammen med [Sag 91/2016](#), hvor Højesteret tog stilling til provokationsforbuddet og anvendelsen af civile agenter i en sag om 200 kg kokain, jf. [§ 754 a, stk. 1](#) og [§ 754 b](#).

En beslægtet garanti er den tidlige adgang til forsvarerbistand. I [SS-35/2025-HJR](#) fastslog Højesteret, at en efterlyst mistænkt måtte anses for sigtet allerede på tidspunktet for byrettens kendelse, og at beskikkelse efter [§ 732, stk. 1](#) var ønskelig på det stadie. Da sigtelsestidspunktet også er det tidspunkt, hvor vejledningspligten efter [§ 752, stk. 1](#), indtræder, har afgørelsen betydning ud over beskikkelsesspørgsmålet; om den nærmere praksis herom se [beskikkelse-af-forsvarer](#) og om aflytning og agentvirksomhed [telefon-og-rumaflytning](#).

LOV

[Retsplejeloven § 732, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 752, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 754a, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 754b](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret fastslog ret til tidlig forsvarerbeskikkelse i sag om drabsforsøg	15.09.2025
	Højesteret · Højesterets afgørelse om tilladelighed af beviser fra hemmelig politiinfiltration i fængsel vedrørende drabssag	14.05.2024
	Højesteret · Højesterets dom om provokationsforbud og anvendelse af civile agenter i sag om 200 kg kokain	12.12.2017

Overgangen fra forvaltningskontrol til straffesag: to tærskler i §§ 9 og 10

§ 5

Retssikkerhedslovens kapitel 3 og 4 opstiller **to forskellige mistanketærskler** for **to forskellige indgrebstyper**. Sondringen er den praktisk vigtigste i hele området.

[§ 9, stk. 1](#) angår **tvangsindgreb** (kontrolbesøg, husundersøgelse, beslaglæggelse m.v.): hvis en person "med rimelig grund mistænkes" for en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om de forhold, mistanken omfatter, "alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen". Efter [stk. 2](#) gælder dette dog ikke, hvis indgrebet gennemføres med henblik på andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

[§ 10, stk. 1](#) angår **oplysningspligter**: hvis der er "konkret mistanke" om en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder lovbestemte oplysningspligter ikke i forhold til den mistænkte, "medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse".

Forarbejderne til § 10 definerer tærsklen:

Med hensyn til kravet om, at der skal foreligge en konkret mistanke, må det som udgangspunkt være afgørende, om myndighedens mistanke er så stærk, at der ville være grundlag for inden for strafferetsplejen at rejse en sigtelse eller at tillægge vedkommende en sigtets rettigheder. Der skal således foreligge omstændigheder, spor mv., som på objektivi grundlag og med rimelighed kan tale for vedkommendes mulige skyld. En person skal normalt anses for sigtet, når mistanken samler sig om vedkommende, og efterforskningen direkte retter sig mod den pågældende og ikke mod en bredere kreds.

Forarbejderne til § 9 opstiller den modsvarende – og højere – tærskel og afgrænser den nedadtil:

Er der tale om ren stikprøvekontrol, vil der selvsagt ikke foreligge en mistanke i bestemmelsens forstand. Det samme gælder i tilfælde, hvor en myndighed f.eks. ønsker at undersøge forhold, som kun muligvis kan give anledning til mistanke (...). En mere almindelig, erfaringsbaseret fornemmelse hos den pågældende myndighed om, at der kan være »noget galt«, indebærer således ikke, at der efter bestemmelsen foreligger mistanke om et strafbart forhold.

Forskellen får den konsekvens, at oplysningspligten kan bortfalde **før** myndigheden må indstille sit kontrolbesøg. Forarbejderne til § 10 siger det direkte: "Der kan således efter omstændighederne forekomme tilfælde, hvor en myndigheds beføjelser til at anvende en oplysningspligt over for en mistænkt person ophører på et tidligere tidspunkt end det tidspunkt, hvor myndigheden må afstå fra at gennemføre tvangsindgreb." Myndigheden må derfor gerne fortsætte kontrolbesøget, indtil karakteren og omfanget af det forhold, mistanken angår, er tilstrækkeligt konkretiseret til, at politiet kan vurdere, om der er grundlag for strafferetlig efterforskning – men ikke længere.

Den mest operationelle udlægning findes i Miljøstyrelsens [vejledning om anvendelse af retssikkerhedsloven på miljøområdet](#) (afsnit 3), der samler forskellen i en enkelt formulering:

"Konkret mistanke" kan indtræde tidligere end "rimelig grund til mistanke". Der kan således godt være konkret mistanke, selv om sagen ikke er godt nok belyst til at vurdere, om der skal foretages politianmeldelse, f.eks. fordi omfanget af overtrædelsen ikke er klarlagt. Konkret mistanke kræver dog, at man har nogle objektive kendsgerninger, der med en vis sandsynlighed tyder på, at der er foregået noget strafbart.

Vejledningen fastslår også den vigtige negative afgrænsning: bestemmelserne bliver først relevante, når myndigheden har en mistanke af en vis styrke **og** samtidig er på et stade, hvor politianmeldelse overvejes. Vælger myndigheden i første omgang at håndtere overtrædelsen med administrative håndhævelsesmidler – indskærpelse, påbud, forbud, selvhjælpshandling – kommer §§ 9 og 10 ikke i spil. "Langt det meste tilsynsarbejde kan derfor køre videre som hidtil."

På skatte- og afgiftsområdet er samme sontring udtrykt i Skattestyrelsens meddelelse [SKM2007.91.SKAT om tvangsindgreb og retssikkerhedsloven](#) og uddybet i Den juridiske vejledning, afsnit [A.C.1.6 om retten til ikke at inkriminere sig selv](#) med underafsnittet [A.C.1.6.1 om konkret mistanke](#).

LOV

[Retssikkerhedsloven § 1, stk. 1-3](#)[Retssikkerhedsloven § 9, stk. 1-2](#)[Retssikkerhedsloven § 10, stk. 1](#)

Vejledningspligten efter § 10, stk. 3 – pålæg må afløses af § 6 forespørgsel

Vejledningspligten er den operative kerne i [§ 10, stk. 3](#): "En myndighed skal vejlede den mistænkte om, at vedkommende ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse."

Forarbejderne præciserer, at pligten gælder både, hvor oplysningspligten udløses af en anmodning, og hvor den består af egen drift, og at et **pålæg** er udelukket, mens en **forespørgsel** er tilladt:

I tilfælde, hvor en oplysningspligt først indtræder efter meddelelse af et pålæg fra en myndighed, kan myndigheden ikke meddele et sådant pålæg for så vidt angår oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse. Myndigheden kan derimod rette henvendelse til den mistænkte med en forespørgsel om, hvorvidt den pågældende frivilligt ønsker at meddele de ønskede oplysninger.

Ved løbende oplysningspligter – fx årlige indberetninger eller egenkontrollmålinger – har myndigheden pligt til "i fornødent omfang" at meddele den pågældende, at pligten ikke længere består for de oplysninger, mistanken omfatter.

Et særligt vigtigt punkt er, at vejledningspligten efter forarbejderne rækker videre end lovens ordlyd.

Lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 4.3.2, som Ombudsmanden gentagne gange har citeret, jf. [FOB 2023-8](#), fastslår:

Lovforslaget regulerer således ikke de situationer, hvor myndighederne anmoder en person om oplysninger, uden at der i lovgivningen mv. er pligt til at give oplysninger til myndigheden. Det indebærer imidlertid ikke, at en forvaltningsmyndighed i en sådan situation uden videre kan anmode en mistænkt om oplysninger, der vedrører et strafbart forhold. Også i disse tilfælde (...) må det antages, at en myndighed i fornødent omfang (...) bør vejlede en mistænkt person om, at vedkommende ikke har pligt til at afgive oplysninger af betydning for det eller de forhold, som mistanken omfatter.

Denne udvidede vejledningsforventning er i praksis afgørende på skatteområdet, hvor agterskrivelser og partshøringer netop ikke pålægger en pligt, men alene kan udløse processuel skadevirkning. Skattestyrelsens juridiske vejledning har på den baggrund i mange år anført, at Skatteforvaltningen "bør (...) i fornødent omfang vejlede en mistænkt person om, at vedkommende ikke har pligt til at afgive oplysninger" – se Den juridiske vejledning, afsnit [A.C.1.6.5 om vejledning](#). Om afgrænsningen til den rene forvaltningsretlige medvirkenspligt henvises til [officialprincippet-partens-medvirken](#).

Vejledningen kan gives både mundtligt og skriftligt; der stilles ingen formkrav, jf. pkt. 135 i Justitsministeriets [vejledning om retssikkerhedsloven](#). Men bevisbyrden for, at der er vejledt, ligger reelt hos myndigheden – jf. det parallelle rapportkrav i [retsplejelovens § 752, stk. 1](#).

LOV

Retsplejeloven § 752, stk. 1

Retssikkerhedsloven § 10, stk. 3

Samtykke som fravigelsesgrundlag – skriftligt, frivilligt, specifikt og § 7 informeret

Både §§ 9 og 10 kan fraviges ved samtykke, men kravene er strenge. [§ 9, stk. 4](#) bestemmer, at samtykket "skal være skriftligt og skal meddeles på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag", og at det til enhver tid kan tilbagekaldes. [§ 10, stk. 3, 2. pkt.](#) og [§ 10, stk. 4](#) henviser hertil.

Forarbejderne udfolder de fire krav. Skriftlighedskravet indebærer, at en mundtlig tilkendegivelse ikke er tilstrækkelig. Frivillighedskravet betyder, at samtykket ikke må være afgivet under tvang: "Det skal således stå den mistænkte frit for, om vedkommende ønsker at give afkald på de retsgarantier, der følger af retsplejelovens regler om strafferetsplejen." Specifikationskravet indebærer, at det klart og utvetydigt skal fremgå, hvad der samtykkes til. Og informationskravet indebærer navnlig, at:

Myndigheden skal således bl.a. oplyse om, at den mistænkte ikke har pligt til at acceptere gennemførelsen af et tvangsindgreb efter de forvaltningsretlige regler, ligesom myndigheden skal gøre den mistænkte bekendt med, at de oplysninger, der vil blive tilvejebragt, senere kan komme til at indgå i en straffesag mod den pågældende.

Er den mistænkte en juridisk person, kan samtykket gives af den, der efter selskabslovgivningen eller efter sin stilling er bemyndiget til at forpligte selskabet.

Samtykkeerklæringer har i praksis givet anledning til betydelig kritik. Vestre Landsret tog i [SKM2017.580.VLR](#) stilling til en samtykkeerklæring efter [retssikkerhedslovens § 10, stk. 4](#), der var stilet til et selskab. Og i [FOB 2018-30 om Panama Papers](#) gengav Ombudsmanden Advokatrådets kritik af, at SKATs brug af standardiserede samtykkeerklæringer var "sat i system og dermed forudsætningsvis forventes afgivet", og at et samtykke aldrig burde gives, før skatteyderen havde haft mulighed for at drøfte sagen med en advokat.

Sondringen mellem samtykke og resignation er også kendt fra strafferetsplejen. I [95/2025](#) godkendte Højesteret en beslaglæggelse uden forudgående retskendelse på grundlag af mundtligt samtykke, jf. [retsplejelovens § 806](#) – men her er hjemmelsgrundlaget netop et andet end retssikkerhedslovens skriftlighedskrav, og afgørelsen kan ikke overføres til § 9- og § 10-samtykker. Se nærmere [beslaglæggelse-og-ransagning](#).

LOV

[Retsplejeloven § 806](#)[Retssikkerhedsloven § 9, stk. 4](#)[Retssikkerhedsloven § 10, stk. 3-4](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesteret godkender beslaglæggelse af smykker uden forudgående retskendelse – mundtligt samtykke og øjemedsbeslaglæggelse

25.03.2026

§ 8 Ombudsmandens praksis: hvornår opstår den konkrete mistanke, og hvem er beskyttet?

Folketingets Ombudsmand er den myndighed, der har udviklet den mest detaljerede praksis om § 10. Fire udtalelser tegner linjen.

FOB 2015-13 – socialtilsynet. I [2015-13. Retten til ikke at inkriminere sig selv](#) havde et socialtilsyn sat et privat bosted under skærpet tilsyn, udstedt påbud mod den daglige leder og politianmeldt ham. Bestyrelsen bad om et møde, lederen mødte frivilligt op og begyndte af sig selv at fortælle om de anmeldte forhold. Ombudsmanden fandt alligevel, at § 10, stk. 3, var tilsidesat. Han lagde til grund, at der forelå konkret mistanke allerede fra afgørelsen om skærpet tilsyn, og udtalte:

Det måtte derfor fremstå som meget sandsynligt, at man på den ene eller anden måde kunne komme ind på de formodede lovovertrædelser på mødet. I hvert fald under disse omstændigheder følger det efter min opfattelse af

lovens § 10, stk. 3, at socialtilsynet allerede ved mødets begyndelse burde have vejledt A om, at han ikke havde pligt til at give oplysninger om de forhold, som han var anmeldt til politiet for.

Udtalelsen fastslår tillige **identifikationsprincippet**: den daglige leder var "beskyttet mod selvinkriminering (...) i samme omfang, som hvis mistanken om strafbart forhold havde været rettet mod fonden som sådan", fordi oplysningspligten efter lov om socialtilsyn påhvilede ham i kraft af hans stilling. At mødet var frivilligt og initieret af bostedet selv, ændrede intet.

FOB 2018-30 – Panama Papers. I 2018-30 fastslog Ombudsmanden, at selvangivelsespligten og den heri liggende pligt til at gøre rede for grundlaget for de selvangivne oplysninger er en oplysningspligt omfattet af § 10, stk. 1 – også selv om tilsidesættelse alene kan tillægges bevismæssig skadevirkning. Generelt fandt han dog ikke grundlag for at antage, at der forelå konkret mistanke på tidspunktet for de 176 materialeindkaldelser.

FOB 2019-33 – det konkrete sagskompleks. Egen drift-undersøgelsen i 2019-33 gik den anden vej. Ombudsmanden fandt, at SKAT den 6. februar 2017 havde grundlag for konkret mistanke, og konkluderede:

Det er derfor min vurdering, at SKAT ikke var berettiget til ved materialeindkaldelsen af 6. februar 2017 at pålægge borgeren at indsende det nævnte materiale. SKAT kunne efter min opfattelse alene forespørge, om borgeren frivilligt ønskede at sende materialet, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 3.

Han tilføjede, at når manglende reaktion tillægges bevismæssig betydning ved skatteansættelsen, må den manglende reaktion "efter omstændighederne også kunne have betydning for mistankevurderingen efter retssikkerhedslovens § 10". Skattestyrelsen beklagede i sagen selv den manglende vejledning i en materialeindkaldelse af 26. oktober 2017. Ombudsmanden fastslog også et vigtigt organisatorisk princip: at myndigheden lader en særlig straffesagsenhed foretage mistankevurderingen, indebærer ikke, at øvrige enheder i mellemtiden kan pålægge borgeren at give oplysninger.

FOB 2023-8 – agterskrivelsen. I 2023-8 var det ubestridt, at der burde have været vejledt om selvinkriminering i agterskrivelsen, og Landsskatteretten havde anset dette for en sagsbehandlingsfejl. Ombudsmanden kunne dog ikke kritisere, at fejlen ikke førte til ugyldighed – herom nedenfor.

Parallelt hermed gælder for **offentligt ansatte**, at der ikke er vidnepligt under en tjenstlig afhøring, når sagen kan ende med en alvorligere sanktion. I ombudsmandsudtalelsen [Vidnepligt ved indledende tjenstlig afhøring](#) hedder det:

Under disse omstændigheder kunne De ikke antages at have pligt til at udtale Dem under afhøringen. Jeg må derfor betragte det som en fejl, at De i forbindelse med afhøringen blev underrettet om, at De havde pligt til at udtale Dem om faktiske forhold i forbindelse med sagen.

Samme sontring findes i [vejledningen om afvikling af tjenstlige samtaler og afhøringer](#): ved den **afdækkende samtale** har den ansatte vidnepligt og skal orienteres herom, mens den ansatte ved den egentlige **tjenstlige afhøring** "altid [bør] gøres bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig" – også hvor det ved samtalens begyndelse må antages, at der kun er mindre sandsynlighed for, at netop den indkaldte har begået fejlene.

LOV

Retssikkerhedsloven § 10, stk. 1, 3

§ 9 Retsvirkningen: sagsbehandlingsfejl uden automatisk ugyldighed

Retssikkerhedsloven indeholder ingen bestemmelse om retsvirkningen af, at §§ 9 eller 10 tilsidesættes.

Miljøstyrelsens [vejledning om retssikkerhedsloven på miljøområdet](#) siger det direkte:

Der er ikke i retssikkerhedsloven fastsat nogen retsvirkninger af, at reglerne i loven tilsidesættes. (...) Der vil som udgangspunkt ikke være noget til hinder for, at myndigheden selv i den administrative sagsbehandling anvender oplysninger, som den har fået i strid med § 9 eller § 10. Det er op til (politiet og) domstolene konkret at vurdere, om oplysningerne vil kunne bruges i en straffesag.

Denne dobbelte retsvirkning – administrativ anvendelighed, strafferetlig usikkerhed – er stadfæstet i praksis.

På den administrative side er hovedreglen, at manglende vejledning er en sagsbehandlingsfejl, der bedømmes efter almindelige forvaltningsretlige væsentlighedsprincipper. I [FOB 2023-8](#) accepterede Ombudsmanden Landsskatterettens begrundelse, hvorefter der bl.a. blev lagt vægt på, at den materielle rigtighed ikke var bestridt, at klagerens oplysninger havde "præciserende karakter", og at den gennemførte beskatning "ikke i øvrigt udsprang af og baserede sig på oplysninger frembragt i forbindelse med den manglende vejledning om selvinkriminering".

Landsskatterettens egen praksis er konsekvent restriktiv over for ugyldighedsindsigelser, men af flere forskellige grunde:

Afgørelse	Indsigelse	Udfald
08-00911 (2009)	Fortsat indhentelse af oplysninger efter tilkendegivelse om bødegivende forhold, jf. EMRK art. 6 og rpl. § 752	Ikke ugyldig – ansættelsen byggede på regnskabsmateriale indleveret, før der opstod anledning til at overveje ansvarsgrundlag
13-6725251 (2018)	Materialeindkaldelse trods mistankegrundlag fra SØK om skattesvig	Ikke ugyldig – klageren var ikke sigtet, og § 10, stk. 1, omfatter kun tilfælde med pligt til at meddele oplysninger; klageren havde ret, men ikke pligt, til at fremsende dokumentation
15-3181591 (2020)	Selvinkriminering ved momsforhøjelse over for uregistreret virksomhed	Stadfæstet
20-0067898 (2023)	Isagift og dækningsafgift; §§ 9 og 10 samt rpl. § 752, stk. 1	Forbuddet mod selvinkriminering ikke tilsidesat
22-0017759 (2025)	§ 10 påberåbt i sag om køb og salg af biler	Forhøjelsen opretholdt

Det gennemgående argument er, at § 10, stk. 1, **kun** suspenderer *pligter*. Er der ingen lovbestemt oplysningspligt – eller er materialet indleveret frivilligt eller før mistanken opstod – er bestemmelsen slet ikke i spil. Det er samtidig grunden til, at forarbejdernes udvidede vejledningsforventning (pkt. 4.3.2) har selvstændig betydning: den udfylder netop det rum, hvor § 10 formelt ikke gælder.

Fra byretspraksis kan nævnes [SKM2018.330.BR](#), som Ombudsmanden selv henviser til i [FOB 2019-33](#), [SKM2017.229.BR](#), samt [SKM2024.43.BR](#), hvor byretten om spørgsmålet om ugyldighed som følge af bl.a. selvinkriminering lagde til grund, at der ikke forelå en konkret mistanke. I [SKM2020.79.BR](#) afviste Retten i Aarhus, at en skattesag skulle sættes i bero under henvisning til retssikkerhedslovens § 10, mens straffesagen verserede. Senest har byretten i [SKM2026.325.BR](#) af 28. januar 2026 behandlet selvinkriminering, sagsbehandlingsfejl og ugyldighed i en afgiftskontrolsag.

Uden for skatteområdet viser Energiklagenævnets afgørelse [24/10605](#) af 3. juli 2025, at retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, jf. § 1, stk. 3, også indgår i prøvelsen af påbud om dokumentation på energiområdet – dér sammen med begrundelseskravene i [forvaltningslovens §§ 22 og 24](#), som førte til ophævelse af påbuddet.

LOV	Forvaltningsloven § 22	Forvaltningsloven § 24	Retssikkerhedsloven § 9
	Retssikkerhedsloven § 10, stk. 1		
PRAKSIS	Landsskatteretten · Landsskatteretten: Forhøjelse af skattepligtig indkomst vedrørende køb og salg af biler samt nægtet fradrag for omkostninger		11.03.2025
	Landsskatteretten · Stadfæstelse af afgørelse om isafgift og dækningsafgift - Forbud mod selvinkriminering ikke tilsidesat		28.08.2023
	Landsskatteretten · Stadfæstelse af momshævelse for uregistreret el-installatørvirksomhed trods indsigelse om selvinkriminering		26.03.2020
	Landsskatteretten · Landsskatteretten: Skønsmæssig ansættelse af uregistreret virksomhed - selvinkriminering - forældelse		27.09.2018
	Landsskatteretten · Landsskatteretten om beskattning af hævninger i selskab og formalitetsspørgsmål vedrørende selvinkriminering		29.09.2009
	Energiklagenævnet · Ophævelse af påbud om dokumentation for biomasse på grund af begrundelsesmangel		03.07.2025

§ 10 Tredjemand: oplysningspligten består, når formålet ikke er straf

[§ 10, stk. 2](#) regulerer den situation, hvor myndigheden går uden om den mistænkte: over for andre end den mistænkte gælder oplysningspligten, "i det omfang oplysningerne søges tilvejebragt til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf".

Forarbejderne giver bestemmelsen et bredt anvendelsesområde. Tredjemand kan for det første pålægges at oplyse om andre forhold end den formodede lovovertrædelse, og for det andet om selve det mistænkte forhold, når formålet er et andet end straf – eksempelvis den løbende skattemæssige ligning eller lokalisering og destruktion af sundhedsfarlige varer. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for, at tredjemand *frivilligt* – og uden den mistænkte samtykke efter [§ 10, stk. 4](#) – meddeler oplysninger til brug for straffesagen.

Denne linje er slået fast i Landsskatterettens afgørelse [13-0142172](#) (offentliggjort som SKM2013.698.LSR), hvor en bank var pålagt at udlevere oplysninger om en skatteydere bankkonto efter skattekontrollovens § 8 D under trussel om daglige bøder. Landsskatteretten stadfæstede pålægget og henviste bl.a. til [§ 9](#) og [§ 10, stk. 2](#). Resultatet er en påmindelse om, at selvinkrimineringsforbuddet er et **personligt** privilegium: det beskytter den mistænkte mod at skulle bidrage selv, ikke mod at myndigheden skaffer de samme oplysninger andetsteds.

En tilsvarende grænse gælder for tvangsindgreb. Efter [§ 9, stk. 3](#) finder stk. 1 og 2 tilsvarende anvendelse, hvis indgrebet rettes mod andre end den mistænkte – et tvangsindgreb kan altså kun gennemføres hos tredjemand, hvis et tilsvarende indgreb kunne gennemføres hos den mistænkte selv. Skal oplysninger til brug for straffesagen hentes hos tredjemand, må det ske efter retsplejelovens regler om ransagning m.v. hos ikke-mistænkte.

Miljøvejledningen trækker den praktiske konsekvens for samarbejdet mellem tilsynsmyndighed og politi:

Myndigheden og politiet kan således ikke, hverken før eller efter politianmeldelse, aftale, at myndigheden skal skaffe yderligere bevismateriale m.v. til brug for straffesagen. Sådant bevismateriale må indhentes af politiet efter retsplejelovens regler, hvis man er i en § 9-situation. Hvis myndigheden imidlertid selv skal bruge oplysningerne eller

dokumentationen til brug for den administrative del af sagen, må disse gerne indhentes ved tilsyn på virksomheden. Sådanne oplysninger må også gerne videregives til politiet.

LOV

Retssikkerhedsloven § 9, stk. 3

Retssikkerhedsloven § 10, stk. 2, 4

PRAKSIS

Landsskatteretten · Landsskatteretten stadfæster krav om udlevering af kontooplysninger efter Skattekontrollovens § 8 D

10.09.2013

Konkurrencesagerne: den udtrykkelige fravigelse i § 17 b og EU-rettens grænse

Konkurrenceretten er det eneste område, hvor lovgiver udtrykkeligt har fraveget retssikkerhedslovens § 10. Konkurrencelovens § 17 b lyder:

§ 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder ikke anvendelse på krav til virksomheder eller virksomhedssammenslutninger om oplysninger efter § 17, gennemførelsen af et interview efter § 17 a eller afgivelsen af en mundtlig forklaring efter § 18, stk. 1, 3. pkt. De pågældende har pligt til at afgive oplysninger efter de nævnte bestemmelser, i det omfang dette er foreneligt med forbuddet mod selvinkriminering efter EU-retten.

Forrangen var forudsat allerede i forarbejderne til retssikkerhedsloven, hvor det om § 10, stk. 2, anføres, at "bestemmelserne i konkurrencelovens §§ 17 og 18, stk. 1, skal gå forud for den foreslåede bestemmelse". Den danske tærskel er altså afløst af den EU-retlige, som er væsentlig snævrere for **virksomheder**: pligten til at udlevere allerede eksisterende dokumenter og til at besvare rent faktuelle spørgsmål består, mens pligten til at besvare spørgsmål, der ville indebære en tilståelse af overtrædelsen, ikke gør.

For **fysiske personer** er billedet et andet efter EU-Domstolens dom af 2. februar 2021 i [C-481/19](#), DB mod Consob. Sagen angik en fysisk person, der var blevet bødesanktioneret for gentagne gange at have udsat og nægtet at besvare den italienske finanstilsynsmyndigheds spørgsmål under en insiderhandelsundersøgelse. Domstolen fastslog, at retten til ikke at udtale sig – som følger af [Chartrets artikel 47](#) og [artikel 48](#) – også gælder i administrative procedurer, der kan føre til sanktioner af strafferetlig karakter, og at [artikel 30 i markedsmisbrugsforordningen](#) skal fortolkes i overensstemmelse hermed. Dommen er den vigtigste EU-retlige forankring af, at selvinkrimineringsforbuddet ikke standser ved den formelle sondring mellem forvaltningssag og straffesag – en pointe, der har direkte overførselsværdi til dansk kontrolret, hvor administrative bødeforelæg er udbredte.

Selvinkrimineringsspørgsmålet i konkurrencesager har også en processuel side: adgangen til det materiale, myndigheden har indsamlet ved kontrolundersøgelser. I [KL-3-2016](#) (Jorton-sagen) tog Konkurrenceankenævnet stilling til partsbegrebet og aktindsigten i kontrolundersøgelsesmateriale under henvisning til bl.a. [EMRK artikel 6, stk. 1](#). Om den bredere konkurrenceretlige håndhævelse henvises til [konkurrenceret](#).

LOV

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention § 6, stk. 1

KonkurrenceLovent § 17b

KonkurrenceLovent § 17

Retssikkerhedsloven § 10, stk. 1-2

PRAKSIS

EU-Domstolen · Retten til ikke at udtale sig ved undersøgelser om markedsmisbrug og insiderhandel

02.02.2021

Konkurrenceankenævnet · Konkurrenceankenævnets kendelse i Jorton-sagen: Snævert partsbegreb afskærer aktindsigt i andre virksomheders kontrolundersøgelser, men egenaces hjemvises 04.04.2017

§ 12 Sammenfatning: en tidlig beskyttelse med sen sanktion

Praksis tegner et konsistent, men asymmetrisk billede.

Beskyttelsen indtræder tidligt. Efter [retsplejeloens § 752, stk. 1](#) fra sigtelsestidspunktet – og sigtelsen indtræder, når mistanken samler sig om den pågældende, jf. den vurdering Højesteret foretog i [SS-35/2025-HJR](#). Efter [retssikkerhedslovens § 10, stk. 1](#) allerede ved "konkret mistanke", som efter forarbejderne og miljøvejledningen kan foreligge, **før** sagen er belyst nok til at vurdere, om der skal politianmeldes – og dermed før den højere § 9-tærskel "rimelig grund til mistanke" er nået.

Beskyttelsens indhold er begrænset til pligt. [§ 10](#) suspenderer *lovbestemte oplysningspligter*; den forbyder ikke myndigheden at forespørge, ikke tredjemand at oplyse frivilligt, og ikke myndigheden at fortsætte den administrative sagsbehandling. Landsskatterettens praksis – fra [08-00911](#) over [13-6725251](#) til [22-0017759](#) – falder gennemgående på dette punkt. Tilsvarende gælder, at pligten til at fremvise eksisterende dokumenter består, jf. [SS-85/2022-HJR](#).

Sanktionen er svag og skønsmæssig. Hverken retssikkerhedsloven eller retsplejelovent knytter en automatisk retsvirkning til tilsidesættelse. Administrativt bedømmes manglende vejledning som en sagsbehandlingsfejl efter almindelige væsentlighedsprincipper, og afgørelsen står, hvis den er materielt rigtig og ikke bygger på de oplysninger, den manglende vejledning fremkaldte – jf. [FOB 2023-8](#). Strafprocessuelt afgøres spørgsmålet om bevisanvendelse konkret af domstolene inden for rammerne af [§ 871, stk. 4](#), og Uber-sagerne viser, at afgørende momenter er, om afhøringen fulgte reglerne, og om forklaringen var sagens eneste bevis.

Grænserne rykkes to steder. Opad af EU-retten, hvor [C-481/19](#) udstrækker privilegiet til administrative procedurer af strafferetlig karakter – hvilket har direkte betydning for det stigende antal danske ordninger med administrative bøder. Og nedad af efterforskningsteknikken, hvor Højesterets kendelse i [SS-106/2023-HJR](#) tillader, at forklaringer fremkaldt af en skjult politiagent bruges som bevis, når der ikke foreligger provokation efter [§ 754 a](#).

For den praktiske sagsbehandling er tre huskereglere bærende: (1) vurder mistanken **løbende** gennem hele kontrolforløbet og dokumentér vurderingen; (2) skift fra **pålæg** til **forespørgsel** med udtrykkelig vejledning, så snart den konkrete mistanke er der; og (3) indhent kun samtykke skriftligt, specifikt og informeret – herunder med oplysning om, at materialet kan indgå i en senere straffesag.

Om den brede fortolkning af artikel 6 i øvrigt henvises til [emrk-artikel-6-retfaerdig-rettergang](#), og om skattestrafretten til [skattesvig](#).

LOV

[Retsplejelovent § 752, stk. 1](#)

[Retsplejelovent § 754a](#)

[Retsplejelovent § 871, stk. 4](#)

[Retssikkerhedslovent § 10, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret fastslog ret til tidlig forsvarerbeskikkelse i sag om drabsforsøg	15.09.2025
	Højesteret · Højesterets afgørelse om tilladelighed af beviser fra hemmelig politiinfiltration i fængsel vedrørende drabssag	14.05.2024
	Højesteret · Pligt til fysisk udlevering af kørekort ved politikontrol: Højesterets afgørelse	16.03.2023
	Højesteret · Uber-chauffør idømt bøde for ulovlig taxikørsel: Højesterets afgørelse om anklageskriftets præcision, bevisførelse og forældelse	13.09.2018

EU-Domstolen · Retten til ikke at udtale sig ved undersøgelser om markedsmissbrug og insiderhandel	02.02.2021
Landsskatteretten · Landsskatteretten: Forhøjelse af skattepligtig indkomst vedrørende køb og salg af biler samt nægtet fradrag for omkostninger	11.03.2025
Landsskatteretten · Landsskatteretten: Skønsmæssig ansættelse af uregistreret virksomhed - selvinkriminering - forældelse	27.09.2018
Landsskatteretten · Landsskatteretten om beskatning af hævninger i selskab og formalitetsspørgsmål vedrørende selvinkriminering	29.09.2009

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention § 6	stk. 1	Retsplejelovent § 750	
Retsplejelovent § 752	stk. 1	Retsplejelovent § 871	stk. 4
Retssikkerhedsloven § 9	stk. 1	Retssikkerhedsloven § 10	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

21 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

9

25.03.2026	Højesteret godkender beslaglæggelse af smykker uden forudgående retskendelse – mundtligt samtykke og øjemedsbeslaglæggelse	95/2025
15.09.2025	Højesteret fastslog ret til tidlig forsvarerbeskikkelse i sag om drabsforsøg	10089-11825
14.05.2024	Højesterets afgørelse om tilladelighed af beviser fra hemmelig politiinfiltration i fængsel vedrørende drabssag	5418-6499
07.12.2023	Højesterets afgørelse om dokumentation af politirapporter i grønlandske straffesager ved tiltaltes tavshed	51-2023
16.03.2023	Pligt til fysisk udlevering af kørekort ved politikontrol: Højesterets afgørelse	2914-3453
13.09.2018	Uber-chauffør idømt bøde for ulovlig taxikørsel: Højesterets afgørelse om anklageskriftets præcision, bevisførelse og forældelse	62-2018
13.09.2018	Højesterets dom om Uber-chaufførs strafansvar: Præcision af anklageskrift, bevisførelse og forældelse ved fortsat forbrydelse	63-2018
13.09.2018	Højesterets dom om Uber-chaufførs ansvar for ulovlig taxikørsel, datadelings lovlighed og strafudmåling baseret på indtjening	65-2018
12.12.2017	Højesterets dom om provokationsforbud og anvendelse af civile agenter i sag om 200 kg kokain	91-2016

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

1

02.02.2021	Retten til ikke at udtale sig ved undersøgelser om markedsmissbrug og insiderhandel	C-481/19
------------	---	----------

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

2

28.11.2022	Østre Landsrets afslag på afspilning af lydoptagelse fra politiafhøring under straffesag	S-2208-22
05.08.2013	Dom angående påstået rettergangsfejl ved dokumentation af politirapport	1751-2093
LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		6
11.03.2025	Landsskatteretten: Forhøjelse af skattepligtig indkomst vedrørende køb og salg af biler samt nægtet fradrag for omkostninger	22-0017759
28.08.2023	Stadfæstelse af afgørelse om isafgift og dækningsafgift - Forbud mod selvinkriminering ikke tilsidesat	20-0067898
26.03.2020	Stadfæstelse af momshævelse for uregistreret el-installatørvirksomhed trods indsigelse om selvinkriminering	15-3181591
27.09.2018	Landsskatteretten: Skønsmæssig ansættelse af uregistreret virksomhed - selvinkriminering - forældelse	13-6725251
10.09.2013	Landsskatteretten stadfæster krav om udlevering af kontooplysninger efter Skattekontrollovens § 8 D	13-0142172
29.09.2009	Landsskatteretten om beskatning af hævninger i selskab og formalitetsspørgsmål vedrørende selvinkriminering	08-00911
ENERGIKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
03.07.2025	Ophævelse af påbud om dokumentation for biomasse på grund af begrundelsesmangel	24/10605
KONKURRENCEANKENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
04.04.2017	Konkurrenceankenævnets kendelse i Jorton-sagen: Snævert partsbegreb afskærer aktindsigt i andre virksomheders kontrolundersøgelser, men egenaces hjemvises	KL-3-2016
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
19.09.2023	Annullering af kontrolafgift i handicapbås trods manglende p-tilladelse til togrejsende	park-2093